

Yttrande över SOU 2023:40

Förbättrade möjligheter för barn att utkräva sina rättigheter enligt barnkonventionen

Regeringskansliets diarienummer: S2023/02794

Inledning

Skolinspektionen har beretts möjlighet att yttra sig över betänkandet Förbättrade möjligheter för barn att utkräva sina rättigheter enligt barnkonventionen.

Myndigheten ser positivt på utredningens förslag om åtgärder som syftar till att stärka barns möjligheter att klaga och utkräva sina rättigheter enligt barnkonventionen och dess tilläggsprotokoll.

Nedan följer Skolinspektionens synpunkter på de förslag som myndigheten berörs av. Myndigheten tar inte ställning till övriga förslag i betänkandet.

Skolinspektionens synpunkter

7.3 Sverige bör ratificera det fakultativa och tredje tilläggsprotokollet till barnkonventionen om ett klagomålsförfarande

Skolinspektionen tar inte ställning i frågan om Sverige bör ratificera tilläggsprotokollet men vill lämna följande synpunkter.

För det fall Sverige ratificerar det tredje tilläggsprotokollet anser Skolinspektionen att det är oklart hur implementeringen av protokollet ska gå till i praktiken. Skolinspektionen anser att det är önskvärt med en nationell praxis och vägledning, om hur barn eller företrädare för barn ska gå till väga när de vill lyfta frågor till Barnrättskommittén.

11.2.6 Vissa frågor som rör barns processbehörighet och rätten att komma till tals bör utredas närmare

Skolinspektionen tillstyrker men vill lämna följande synpunkter.

Barns talerätt i ärenden som gäller skollagen (2010:800) regleras i 29 kapitlet 12 § skollagen, varför myndigheten vill säkerställa att även denna bestämmelse ingår vid en eventuell samlad översyn av barns processbehörighet.

11.4.4 Arbetet med att göra offentliga verksamheter kända, tillgängliga och anpassade för barn behöver stärkas

Skolinspektionen tillstyrker förslaget.

14.3.2 Åtgärder i svensk lagstiftning m.m.

Skolinspektionen delar inte utredningens bedömning av konsekvenserna av förslaget.

För det fall Skolinspektionen får ett fördjupat uppdrag att vidta åtgärder för att göra den egna myndighetens verksamhet känd samt tillgänglig och anpassad för barn bedömer myndigheten att det skulle krävas omfattande insatser.

12.8.1 Staten ska bidra till etableringen av barnrättsbyråer inom civilsamhällesorganisationer som bedriver verksamhet med oberoende barnombud

Skolinspektionen tillstyrker förslaget, men vill lämna följande synpunkter på utformningen av förslaget.

I dagsläget kan barn företrädas av sina vårdnadshavare. För de organisationer, exempelvis myndigheter, som blir kontaktade av barnombud som påstår att de företräder ett visst barn är det viktigt att veta vilken rättslig ställning barnombuden har att företräda barnet samt barnombudens kompetens och lämplighet utifrån detta. Barnombuds behörighet och befogenhet att företräda barnet bör förtydligas samt även att barn har likvärdig tillgång till barnombud, till exempel på grund av geografisk tillhörighet

Det finns även en risk för att barn som vill söka sig till ett barnombud förväxlar detta ombud med till exempel Barn- och elevombudet eller Barnombudsmannen. För att minska förväxlingsrisken anser Skolinspektionen att det vore lämpligt med ett annat namn på dem som företräder barnen än "barnombud". Ombud för även tankarna till juridiskt ombud.

I ärendets slutliga handläggning har följande personer deltagit: chefsjurist Klara Cederlund, Barn- och elevombudet Mårten Petersson och utredaren Carin Wolf.

Torun Rudin
Stabschef

Christian Bjelke
Föredragande, jurist